

BUCUREȘTII ÎN ALEGERI

Momentul aprilie 1875

drd. Dragoș Carciga

*Motto:- „Cine te-a pus pe tine aici?
- Boborul !..”.*

I. L. Caragiale, „*Boborul*”

Prin Regulamentele Organice, aflate în uz în Muntenia și Moldova între 1831 și 1859, s-a introdus votul cenșitar, altfel spus locuitorii își votau reprezentanții în Adunarea Obștească divizați în clase, în funcție de venit. Principiul votului cenșitar a fost aplicat în România până la adoptarea Constituției din 1923, în urma căreia votul devine universal, egal, direct și secret, fiind însă implicați în procesul electoral numai cetățenii de sex masculin ai statului, în vârstă de minimum 21 de ani. România perioadei 1859-1918 nu a avut o viață politică diversificată – se confruntau pentru a câștiga voturile cetățenilor doar două curente, liberal și conservator, care aveau la cârma lor oameni politici experimentați, activi încă din perioada revoluției de la 1848 și care, după unirea de la 1859, dețineau diferite funcții în cabinetul tânărului stat român. Alții erau numiți conservatorii și roșii liberalii, dar acest două denumiri n-au făcut carieră; presa era controlată de șefii acestor curente politice dominante; la 1875, de pildă, „Presa” era organul conservatorilor și „Românul” organul liberalilor, în timp ce „Alegătorul Liber” încerca să mențină o poziție neutră. Ultimul era unul dintre cele mai tinere ziare românești, fiind publicat din 23 ianuarie de două ori pe săptămână; din comitetul său de redacție făceau parte o serie de personalități ca Dimitrie Sturdza, Emilian Protopopescu-Pake, Grigore Lahovari, George Danielopolu, Ion Brătianu sau Ion Cămpineanu, I.L. Caragiale fiind girant responsabil și corector, iar administrator Grigore Serurie, cel mai puternic elector liberal din București, zis și „Pașa din Dealul Spirii”, după sectorul de Verde în care își avea fieful. Liberalii se considerau a fi reprezentanții tinerei burghezii românești în plină expansiune politică și economică, în timp ce sub steagul curentului conservator se grupau reprezentanții marii boierimi proprietare de latifundii. Liberalii se credeau a fi agenți ai progresului în România, privind cu dispreț la conservatorii văzuți ca *reacțiunea*, cea mai periculoasă forță politică într-un stat. Conservatorii considerau că reformele din programul politic liberal vor determina dezechilibrul economic al țării, ei susținând în schimb o ascensiune lentă, sănătoasă în opinia lor, a acesteia. Liberalii, la 1875, își asumau câteva realizări politice însemnate: secularizarea

averilor mănăstirești la 1862-1863 și reforma agrară din 1864. După detronarea lui Cuza, primul domn al României (1859-1866) la 11 februarie 1866, liberalul Ion Brătianu a fost cel care a plecat în Occident și a negociat venirea în țară a lui Carol I von Hohenzollern-Siegmaringen ca domnitor, încoronat la 10 mai același an. Astfel se realiza o dorință a Adunărilor ad-hoc organizate în anii 1857-1859 pentru a decide viitorul principatelor Moldova și Muntenia: venirea, ca domn, la cârma noului stat format prin unirea provinciilor istorice, a unui prinț străin, născut într-una din marile familii domnitoare europene. Dar în 1875, relatează Constantin Bacalbașa, cunoscutul memorialist¹, „liberalii, deși aveau un număr de personalități de valoare, puși în lumină de revoluția de la 1848, totuși nu dispuneau de un personal destul de pregătit ca să guverneze.” Liberalii erau mai divizați decât conservatorii, astfel că, în ciuda sprijinului material al burgheziei și moral, al tineretului studios cucerit de ideile lor, nu părea probabil ca în alegerile pregătite pentru luna aprilie a celui an să obțină o victorie deplină. Ca urmare frunțașii liberali organizează, la începutul anului, o întrunire în casa lui Mazar-Pașa din strada Enei, pentru a stabili o strategie comună de luptă a moderaților și radicalilor; rezultatul întrunirii e cunoscut drept „coaliția de la Mazar-Pașa”², care, afirmă Bacalbașa, „se agita împotriva guvernului lui Lascăr Catargiu”³ ca opoziție unită. Legea electorală în vigoare atunci diviza corpul electoral în IV colegii; în colegiul I votau latifundiarii, în cel de-al II-lea micii proprietari și patentarii⁴, în cel de-al III-lea profesiile libere și contribuabilii mărunți, în cel de-al IV-lea țărani, prin reprezentanți. Lupta electorală era acerbă doar la colegiile I și III; colegiile celelalte erau, politic, prea slabe și formau un fel de „zestre guvernamentală.” După principiul „tonul face muzica”, de rezultatul alegerilor din București depindea rezultatul alegerilor din restul orașelor statului, guvernul și opoziția depunând eforturi serioase pentru câștigarea lor cu orice preț. Guvernul, care iniția organizarea alegerilor, controla forțele de ordine implicate în supravegherea desfășurării în bune condiții a procesului electoral, alături de o mulțime de agenți electorali, numiți popular „bătăuși” și „mitocani” ori „pantaloni creți”, fiindcă purtau un astfel de articol vestimentar croit larg din pânză neagră, groasă și încrețită. Alături de pantaloni, bătăușii aveau o cămașă largă și albă, țărănească, iar pe cap purtau o pălărie neagră de pâslă. Dispuneau de o varietate de rețevae și boxuri, și unii aveau chiar și revolvere. Erau recrutați dintre mahalagiii Bucureștilor, de șefi renumiți,

1. Constantin Bacalbașa, „Bucureștii de altădată”, vol. I, cap. „Anul 1875”, pp. 169-170. Ed. Albatros, București, 2007.

2. Mazar-Pașa era maiorul englez Lakeman, stabilit în România, care servise în armata otomană sub acest nume și cu această funcție. În patria sa adoptivă a devenit un fervent susținător al ideilor liberale.

3. Constantin Bacalbașa, op. cit., pp. 174.

4. Proprietari ai unor localuri de alimentație publică, posesori ai unui aviz de funcționare numit „patent”, pentru a cărui prelungire periodică plăteau anual o anumită taxă.

cârciumari de meserie, numiți ori supranumiți Trancă Temelie, Manafu Scofiță, Vână de bou, Falcă de Măgar, Ionică Lungu, Diaconescu Bărbosu, Gică Talianu, State Scorțeanu, Mitu Cărpă-n Nas, Ilie Tabacu, Jean de la Obor, Gr. Serurie, Niță Stere și Niță Berechet. Cu supravegherea generală era însărcinat avocatul Iancu Brătescu, cunoscut ca nea Iancu Decalitr, expert în cumpărarea voturilor mahalagiilor pe vin, fripturi, mici și bere, în campania electorală, când trecea prin toate *culorile* (sectoarele) capitalei. Bătășii serveau **puterea**, indiferent de reprezentantul ei, și nu o anumită cauză politică; șefii lor în schimb erau devotați grupărilor politice din acei ani, ca Popa Take sau Trancă Temelie, conservatori, sau liberalul Grigore Serurie. Un elector fidel ca Serurie era periculos pentru guvern la 1875, deoarece reprezenta singura forță liberală organizată din capitală; altminteri liberalii nu puteau opune bătășilor guvernamentali decât elevi și studenți, uniți mai mult de entuziasm decât de disciplină, și care în ciuda unei rezistențe acerbe puteau fi lesne înfrânți. Birourile electorale erau organizate inițial provizoriu, pentru fiecare circumscripție a capitalei, de către susținătorii guvernului și ai opoziției, sub conducerea celui mai bătrân dintre electori, pentru fiecare colegiu în parte; odată ales biroul provizoriu, se proceda la alegerea biroului definitiv; cei dominanți procentual în cadrul său controlau de fapt alegerea deputaților și a senatorilor. Operațiile pentru fiecare colegiu durau două zile, adică erau alese Corpurile Legiuitoare în decurs de o săptămână ori chiar de 10 zile, dacă se impunea renumărarea voturilor într-unul dintre colegii. Bacalbașa, pe atunci înfocat liberal, scrie că „Alegerile pentru colegiul I și II de Cameră se făceau în localul primăriei de pe calea Șerban Vodă, astăzi dărămat.

Alegerile pentru colegiul al III-lea se făceau în 5 secțiuni și anume:

Culoarea roșie: secțiunea I-a în localul primăriei unde era și biroul central al alegerii;

Culoarea galbenă: secțiunea II în localul ofițerului de stare civilă din str. Armenească;

Culoarea verde: secțiunea III, în localul cancelariei ofițerului de stare civilă din str. Belvedere;

Culoarea albastră, secțiunea IV, în localul ofițerului stărei civile pe str. Radu-Vodă, casele d-nei Natalia Fănuță;

Culoarea neagră: secțiunea V, în localul ofițerului stărei civile casele lui Nicolae Andronescu, str. Remus 3, suburbia Lucaci;

Alegătorii din Oltenița: secțiunea VI, peste tot 403 alegători, votau în localul mănăstirii Radu-Vodă;

Secțiunea VII: compusă din alegătorii din Sabaru, Negoești, Mositiștea, Znagovu și Dâmbovița, peste tot 601 alegători, votau în localul școlii de băeți No.

3 din casa Poenărescu de pe strada Justiției, suburbia Antim.”⁵ Primar al capitalei era George Manu, viitorul general.

La 1875 la cârma statului român se aflau conservatorii, premier fiind Lascăr Catargiu. Alegerile, prevăzute pentru luna aprilie, erau cruciale datorită puternicului curent opoziționist anticonservator, care, în ciuda mijloacelor de presiune aflate la îndemâna guvernului, putea să determine o adevărată răsturnare de situație. La colegiul I candida liberalul moderat Gheorghe (Gună) Vernescu, la colegiul al II-lea candida Dumitru Brătianu la colegiul al III-lea candidau viitorii miniștri Eugen Stătescu, Nicolae Fleva, Opranu, tineri aflați la începutul carierei lor de oameni politici. Din partea guvernului candida la colegiul I Dimitrie Ghica (Beizadea Mitică), iar la colegiul al II-lea Vava Ghica. La colegiul al III-lea exista mereu o dispută între oamenii guvernului și cei ai opoziției pentru controlul secțiilor de vot; la 1875 opoziția a reușit să pună stăpânire pe birourile electorale ale culorilor verde și roșu, iar guvernul – pe cele ale culorilor negru, galben și verde, precum și pe cele două secții ale colegiului al IV-lea. Dacă alegerile în cazul colegiului I s-au desfășurat fără niciun fel de incidente, câștigător fiind Gh. Vernescu, la celelalte colegii s-a făcut simțită din plin prezența bătașilor guvernamentali. După cum aveau să scrie ziarele epocii, aici s-a început „goana”.

Alegerile pentru colegiul al II-lea urmau să se desfășoare în zilele de duminică 27 și de luni 28 aprilie 1875. Strategia guvernamentală pentru câștigarea alegerilor în acest colegiu era de a crea artificial o dizidență în sânul grupării conservatoare, în speranța atragerii unei părți a voturilor liberale, și de a mobiliza echipe de bătași sub comanda lui Tase Scorțeanu, Mihuleț și Tănăsescu, masate în clădirea primăriei unde avea loc alegerea. Dizidența s-a numit partida liberal-conservatoare, sub conducerea perdantului de la colegiul I, Dimitrie Ghica. Constantin Boerescu, Vas. H. Christopolu, Ion Lahovary, Gr. Păucescu și Constantin Blaremburg formau secretariatul acestei grupări, la care se adăugau membrii Lazăr Calenderoglu, Vasile Gugiu, N Ioanid, Ștefan Ioanid, Al. Lupescu, Al. Orăscu, G.G. Meitani, Gr. G. Păucescu, dr. Șufu, G. St Solacolu, Al. Știrbey, dr. Turnescu, M. Xanto, Ion Zalomit, Constantin Boerescu, Constantin Blaremburg, Dimitrie Ghica și Vas. H. Christopolu.⁶ Gruparea publică în ziarul conservator al ministrului de externe Vasile Boerescu, „Presa”, un manifest „către alegătorii județului Ilfov”; județul fusese până în 1875 fieful electoral al lui Dimitrie Ghica, iar acum acesta încerca să-și recâștige terenul pierdut prin asumarea șefiei unei grupări dizidente – fantomă. Manifestul era o chemare energetică la realizarea unității de voință și de acțiune a tuturor colegiilor, astfel încât să fie înăbușite în fașă toate încercările adversarilor de câștiga alegerile

5. Constantin Bacalbașa, op. cit., pp. 190 – 191.

6. Constantin Bacalbașa, op. cit., pp. 180.

prin violență și fraudă, la nivelul județului Ilfov inițial apoi și la nivelul țării. Textul da de înțeles alegătorilor că acest nou „partid” își va prezenta proprii săi candidați în alegeri, pe care le va câștiga detașat numai dacă va fi menținută aceeași unitate de nezdruccinat a membrilor grupării, susținuți pe față de către toți „amicii pulitici” dornici de stabilitate din țară. Odată aleși candidații grupării vor „da țării liniștea, stabilitatea, cari unite cu ordinea și libertatea, ne vor permite să mergem cu pași repezi pe calea adevăratului progres.”⁷ Exercițiu străveziu de pură demagogie, manifestul nu a fost luat deloc în considerație de alegători, astfel că autoritățile nu au avut altă soluție pentru a câștiga, totuși, alegerile decât băta.

Duminică, la ora 11 dimineața, are loc în sala cercului Suhr din piața Constantin Vodă o conferință a profesorului Bonifaciu Florescu privind centenarul răpirii Bucovinei, un subiect la ordinea zilei, folosit de liberali în campania lor antigubernamentală. Profesorul s-a bucurat de un auditoriu format mai ales din tineri, între 5000 și 6000 de persoane, în majoritate adepți ai curentului politic liberal. Șefii tinerimii studioase, 10 la număr, Bacalbașa, Anton Noveanu, Paul Scorțeanu, Gheorghe Otnescu, C. Constantinescu, Ion Rădulescu etc. se află în sală. Este o atmosferă efervescentă; autoritățile interzisese deja de două ori această conferință, fapt ce a nemulțumit profund publicul. În timpul conferinței diverși observatori veniți direct de la primăria de pe calea Șerban Vodă unde era organizat biroul electoral informează publicul că localul e ocupat de bătași, care l-au ciomăgit și dat afară pe agentul liberal Pană Buescu, și că tot astfel au fost ciomăgiți și alungați susținătorii opoziției veniți să voteze, și drept urmare e necesar ca tinerii prezenți în sală să meargă acolo spre a întări opoziția. Șefii studenților – plictisiți de modul în care înțelegea profesorul să-și expună ideile – încep atunci să provoace o puternică agitație printre cei prezenți, susținând ideea deplasării la primărie; având un sprijin puternic din partea agenților electorali liberali prezenți în sală, studenții obțin câștig de cauză, astfel că la ora 12, după terminarea conferinței, publicul pleacă în masă către centrul de vot. O simplă întrunire culturală devine astfel manifestație politică. Mulțimea urmează traseul strada Carol – strada Căldărari – piața Ghica. În fruntea manifestației sunt șefii studenților și Nicolae Fleva, binecunoscut orator, candidat liberal la colegiul al III-lea, care înțelege să exploateze în folosul său un astfel de moment prielnic din punct de vedere politic, o atitudine demagogică la fel de utilă în cariera sa politică viitoare ca și discursurile patriotice. După cum observa foarte bine Bacalbașa, „oamenii zilei” de atunci, indiferent de culoarea lor politică, erau mari oratori, dar nu aveau niciun fel de program politic; harisma lor era una a prezenței și a verbului, astfel că doar foarte puțini puteau rezista, datorită abilității lor, pe scena politică; această capacitate o aveau și Nicolae Fleva.

7. Ibid., pp. 181.

În clădirea primăriei era organizat biroul electoral exclusiv din conservatori, prezident al acestuia fiind senatorul și profesorul universitar Alexandru Orăscu, alături de acesta fiind și candidatul puterii Vladimir „Vava” Ghica. Pană Buescu nu putea fi văzut nicăieri, un fapt care îndreptățește temerile cele mai negre ale manifestanților. Intrarea în primărie era blocată de două linii de pompieri în ținută de campanie, cu baioneta la armă, iar în holul primăriei se afla masată o puternică echipă de bătăuși, sub șefia lui Tase Scorțeanu, Mihuleț și Tănăsescu, unul dintre funcționarii statului destituit pentru deturnare de fonduri și intrați apoi în solda grupării conservatoare ca șefi de bandă de ciomăgași electorali. Publicului conferinței li se adaugă alte mii de oameni ca sprijin, alegători sau simpli curioși, astfel că mulțimea sporește la 10.000 de oameni. Șefii mulțimii, siguri de sprijinul ei necondiționat, încep să urle, cerând alegeri libere și plecarea imediată a bătăușilor. Un agent electoral liberal, Dincă Puțoreanu, „înalt, voinic, frumos”⁸ se urcă pe gardul primăriei și începe să vocifereze, de această dată contra „ciocoilor” din birou. În acel moment comandantul pompierilor, Mărculescu, ordonă: „Arma la mână !” și mulțimea, dintr-o dată, o rupe la fugă înspăimântată din fața zidului mișcător de baionete. Mai rămân în fața lui șefii studenților, care dispuneau de bastoane cu măciulie de plumb cumpărate din fonduri proprii, și câțiva agenți electorali liberali în frunte cu Dincă Puțoreanu, parcă fixat de gard. Șefii echipei de ciomăgași apar atunci în balconul primăriei și ordonă: „Dați băeți !”

Ușile primăriei se dau în lături și bătăușii pornesc în iureș asupra adversarilor, care nu cedează teren, fiindcă, își amintește Bacalbașa, „pe lângă pasiunea ideală care ne mobilizase, noi aveam și organizarea. Eram organizați, eram solidari, ne simțeam cotul. Ne împingea emulația și ne rușinam unul de altul ca să fugim. Pentru nimic în lume n-aș fi dat înapoi.” Dar forța numărului își spune cuvântul – liberalii sunt împrăștiți ori striviți, așa cum s-a petrecut cu Dincă Puțoreanu, care deși înalt și foarte puternic, după câteva clipe s-a prăvălit sub ploaia de lovituri. După înfrângerea primei rezistențe bătăușii pornesc în urmărirea fugarilor, fiind în primul rând vizați elevii și studenții; Nicolae Fleva, hăituit de bătăuși, după ce inițial voise să fugă într-o birjă sub protecția coloneilor Schina și Salmen, e nevoit să sară din trăsura în mers într-un magazin de muzică, Tal, unde se ascunde, Bacalbașa e lovit până la leșin, un agent mai în vârstă de poliție ajutându-l după trezire să ajungă într-o cârciumă din strada Căldărari spre a fi pansat de către o asistentă medicală improvizată, zeci de oameni sunt stâlciți în bătăi de către bătăușii susținuți de forțele de ordine după metoda „20 contra 1”, se operează arestări la ordin sub supravegherea șefului poliției capitalei, Enăchiță Văcărescu, în sfârșit, e fraudată urna pentru ca victoria candidatului guvernamental să fie categorică; astfel Vladimir (Vava) Ghica, prin forță,

8. Ibid., pp. 184.

primește 145 de voturi contra 40 de voturi, cât a primit candidatul opoziției, și intră în Parlament. Ca reacție la abuzurile din 27 aprilie 1875 11 magistrați demisionează în colectiv, dar ministrul justiției, le respinge demisia, deoarece o consideră a fi, legal, doar un simpl act politic. Mulți funcționari publici din București și din țară, în semn de solidaritate, le urmează pilda: B. Arvanzeu, C. G. Politimos, C. Nacu, Anton Carp, Grigore Brătianu⁹ etc.. Marele ziar liberal „Românul” scrie că „Așa dar orice magistrat care nu se va îmbrățișa cu bandiții este un răzvârtitor.”

Utilizarea oficială a bătaușilor în tandem cu forțele de ordine de către guvern înseamnă substituția statului de drept cu terorismul de stat, cu scopul menținerii unei guvernări care prin aceasta din legitimă devine arbitrară. Bătaușii, folosiți pe scară largă pentru a „disciplina” prin bătă alegătorii, arată un stat constituțional doar cu numele, nicidecum o „Belgie a Orientului”, așa cum doreau unii politicieni români înainte de adoptarea Constituției din 1866. Liberalii, la rândul lor, se vor supune „obiceiului pământului” și vor folosi bătauși, dacă vor fi în primejdie de a pierde alegerile câștigate altfel perfect democratic.

La colegiul al III-lea în culoarea roșie alegerile s-au desfășurat fără incidente, deoarece președinte al biroului electoral al fost ales literatul Pantazi Ghica, un liberal moderat, care n-a ripostat nici măcar verbal injuriilor guvernamentale. În schimb într-o cârciumă din apropierea primăriei au fost linșate două temute căpetenii de ciomăgași, Ilie Geambașu și Trancă Temelie de către mahalagii terorizați cândva de aceștia. În amintirea lor șefii studențimii au întocmit un anunț mortuar satiric, tipărit în mai multe exemplare și apoi răspândit printre cetățeni: „Noi jalnicii Lascăr Catargiu, general Florescu, Vasile Boerescu etc. anunțăm moartea bravilor noștri Ilie Geambașu și Temelie Trancă morți întru partid în zilele de... și de... Rugați-vă pentru ei.”¹⁰ Dar la culoarea verde localul de vot, plasat la etajul primăriei, a fost luat cu asalt în dimineața votării de echipe de bătauși și de polițiști ce s-au lovit de rezistența înverșunată a 150 de agenți liberali în frunte cu Gr. Serurie. Asalturile, repetate, ale agenților conservatori sunt respinse de agenții liberali „înarmați cu bastoane și cu ardeiu pisat”¹¹, Serurie rămânând stăpân pe câmpul de bătălie, deși clădirea e supusă din stradă unui puternic bombardament cu pietre și cărămizi, ce au spart „toate geamurile localului precum și câteva capete.” La culoarea galben cei 300 de alegători au găsit localul ocupat de bătaușii guvernului, astfel că l-au luat cu asalt, dar au fost loviți din spate de jandarmi călări sub comanda căpitanului Tulea; învinuit de

9. Ibid., pp. 189.

10. Ibid., pp. 190-191. Un student, Nicolae Safir, le-a dedicat în cadrul aceluiași anunț și următorul epitaf: „Aicea răposează cu jale în vecie/ Ilie zis Geambașul și Trancă Temelie./ Ei fură'n alor viață iluștrii căuzași/ Vestiți în rețeveie și groaznici ciomăgași.”

11. Ibid., pp. 191.

instigare la uciderea agenților guvernului Ilie Geambașu și Trancă Temelie, Nicolae Fleva e arestat și depus la închisoarea Văcărești, printre alți suspecți neînsemnați anchetați în aceeași chestiune. Oficiosul guvernului „Presa” îl supranumește pe Fleva „cap de bandă” într-un articol suburban, o greșeală de tactică exploatată cu măiestrie de tânărul demagog într-un abil drept la replică: „Cât pentru epitetul cap de bandă ce mi se aruncă de cei dela *Presa*, dacă masa alegătorilor români au ajuns să fie tratați astăzi ca bandiți în țara lor, eu nu pot râvni la un titlu și invoca mai mare cinste de cât a fi în capul lor [...]”.¹² În casa Slătineanu (azi casa Capșa), unde se afla redacția „Alegătorului Liber” administratorul Gr. Serurie cheamă pe șefii studenților spre a fi luată de comun acord o decizie în privința eliberării lui Fleva; studenții se prezintă la întâlnire înzestrați cu arme albe sau de foc, dar nu se hotărăște nimic serios. Cineva denunță întâlnirea poliției care înconjoară localul redacției, astfel că tinerii, după ce aruncă în coșul sobei toate armele aflate asupra lor, pleacă în grabă. Sub presiunea opiniei publice Fleva va fi eliberat din temniță prin ordonanța de neurmărire datată 24 mai 1875. Opoziția preia inițiativa și organizează nenumărate banchete în favoarea oricărui opoziționist mai însemnat „persecutat” de guvern, primii pe listă fiind magistrații demisionari. Apoi e publicat în ziarele opoziției actul de formare al unei coaliții parlamentare anticonservatoare, semnat de M.K. Epureanu, I.C. Brătianu, M. Kogălniceanu, Al. C. Golescu, G. Vernescu, Take Atanasiu, C. Fusea, An. Stolojan, Al. Candiano-Popescu, G. Chițu, C. G. Peșacov și N.C. Furculescu.¹³ Guvernul iese învingător din alegeri, dar cu poziția profund și iremediabil zdruncinată. În loc de a proceda cu tact pentru calmarea spiritelor, va merita supranumele de „reacționar”.

SUMMARY

The first constitutional period of Modern Romania (1866-1923) was marked by their practice of voting based on qualification. Voters were organized in four classes, according to their wealth. The elections, marked by street fights and frauds represent a permanent show of the human greed for power. The April 1875 elections represent a good sample in this respect!

12.Ibid., pp. 194.

13.Ibid., pp. 200.